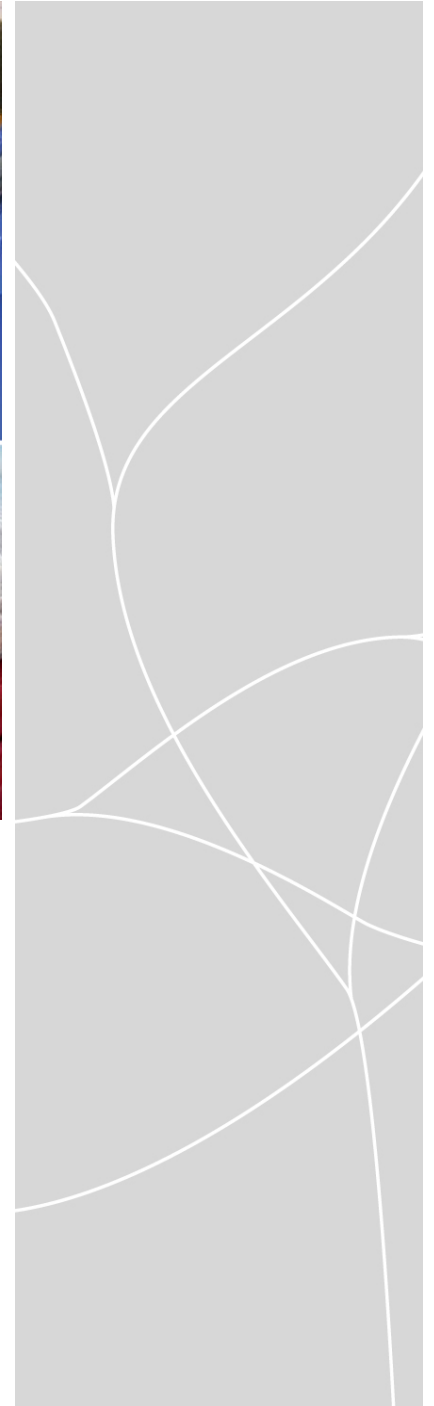

Miljöredovisning 2008

Limhamn-Bunkeflo stadsdelsförvaltning

Upprättad
Datum: 2009-01-27
Version: 1.0
Ansvarig: Eva Fröding
Förvaltning: Limhamn-Bunkeflo stadsdelsförvaltning
Enhet: Administrativa avdelningen

Inledning

Kommunfullmäktige beslöt 2003-09-25 att godkänna ”Miljöprogram för Malmö stad 2003-2008”. Vad gäller rapporteringen till Miljönämnden inför Malmö stads årliga miljöredovisning beslutades samtidigt ”att uppdra åt samtliga nämnder och styrelser att bistå med de upplysningar som behövs för miljöredovisningar”. Utifrån detta har Miljöförvaltningen begärt in material till Miljöredovisning 2008. Materialet redovisas enligt önskemål från Miljöförvaltningen under rubrikerna; Miljöledning, Goda exempel och Nyckeltal. Eftersom genomförandetiden för Malmö stads miljöprogram 2003-2008 passerades vid årsskiftet ingår dessutom en enkät med uppföljning av åtgärderna i miljöprogrammet.

Miljöledning

Inom förvaltningen finns ett miljöledningssystem som infördes 1999 enligt Malmö stads kravstandard för miljöledningssystem. Stadsdelsfullmäktige antog då en miljöpolicy som fortfarande gäller. Policyn anger också åtta miljö kvalitetsmål för verksamheterna. I stadsdelens årliga verksamhetsplan konkretiseras arbetet ytterligare. I förvaltningen finns det en miljöorganisation med miljösamordnare, huvudmiljöombud och miljöombud. Miljöombuden i verksamheterna ansvarar tillsammans med arbetsledaren för att driva på och inspirera till ett gott miljöarbete på arbetsplatserna. Inom Utbildning har man dessutom huvudmiljöombud, ett för varje rektorsområde. Huvudmiljöombudens uppgift är att sprida information till samtliga miljöombud inom skola och förskola.

Goda exempel från verksamheterna, 2008

Stadsdelens verksamheter arbetar aktivt med miljöfrågor och miljöarbetet är på olika sätt integrerat i arbetet. Det finns många goda exempel på bra miljöarbete i stadsdelens verksamheter. I årets miljöredovisning har vi valt att ta med följande:

Ecodriving

Under året har cirka 60 anställda inom Limhamn-Bunkeflo stadsdelsförvaltning genomgått utbildning i EcoDriving. Målet med utbildningen är att föraren ska minska sin bränsleförbrukning, minska kostnaderna för service och underhåll av fordon, samt minska koldioxidutsläppen. Dessutom får deltagaren ökade kunskaper om trafik och miljö. Samtidigt har man inom vård och omsorg fortsatt arbetet med att byta ut samtliga tjänstebilar till miljöbilar.

Utsortering av matavfall

I Limhamn-Bunkeflo har cirka 30 förskolor och skolor sorterat sitt matavfall under året. Matavfallet blir biogas som kan användas som fordonsgas och växtnäring i form av biogödsel. Det är viktigt att förskola och skola föregår med gott exempel. Barnen gör en insats för miljön och lär sig att tänka miljömedvetet.

Planteringar och temavecka på Djupadalsskolan

I april var det miljövecka på Djupadalsskolan. Elever och personal byggde planteringslådor av pallkragar. Varje klass har sin egen låda, 17 planteringslådor och 13 ton jord skapar en känsla av att skolgården består av olika smårum i stället för en stor ödslig asfaltyta. En föräldrargrupp har i samarbete med lärarna gått vidare i planeringen av förändringar som ska få skolgården att bli en ännu mer stimulerande miljö.

Sopsortering och planteringar på Skolan på Ön

Under året har Skolan på Ön haft trädgårdsplanteringar tillsammans med eleverna och genomfört insatser för en grönare skolgård. Man har även startat en kampanj för att få eleverna och deras föräldrar att välja en miljövänlig väg till skolan (cykla, gå). Dessutom har man utelektioner en gång i veckan. Under hösten började man även källsortera alla sopor, inklusive matavfall. Tanken med källsortering har funnits i många år och blev åter aktuell under våren då skolans klasser arbetade med miljö som tema. Just återvinning och källsortering arbetades det då flitigt med, och personal tillsammans med elever har fortsatt detta arbete.

Miljövecka på Ängslättskolan

I september hade Ängslättskolan en miljövecka för hela skolan med tema batterier. De yngre eleverna i skolår F-2 arbetade med olika miljöstationer som till exempel återvinning av förpackningar, kärna smör, filmvisning om batterier och skräpbyggande. De äldre barnen i skolår 3-5 hade en dag där de jobbade med miljömusik och återvinningslörd. På slöjden gjorde man bland annat smycken av gamla cykelslangar. Under veckan utmanades även föräldrarna att lämna bilen hemma.

Utbildningsinsatser för anställda, 2008

Miljöutbildning

En grundläggande miljöutbildning för all personal är färdigställd under året. Utbildningen består av ett bildspel med berättarröst samt diskussionsfrågor. Materialet har skickats ut till samtliga arbetsplatser under hösten. Målet är att utbildningen ska visas för alla anställda inom förvaltningen.

En obekväms sanning

I april anordnade förvaltningen en visning av filmen ”En obekväms sanning”, i Linnéskolans mediasal. Inbjudan gick ut till samtliga miljöombud i stadsdelen.

Humanitetens hus

Som inspiration i arbetet för hållbar utveckling anordnade förvaltningen ett studiebesök, för huvudmiljöombuden inom skola och förskola, på Humanitetens hus i september.

Grön Flagg och miljökvalitetsmålen

I september arrangerade Limhamn-Bunkeflo tillsammans med V Innerstadens stadsdelsförvaltning en utbildningsdag om Grön Flagg och de 16 nationella miljökvalitetsmålen. Utbildningen var ett erbjudande från Håll Sverige rent och riktade sig till alla anställda inom skola och förskola.

Utbildningar för miljöombud

Under året har Miljöförvaltningen anordnat grundutbildning och påbyggnadsutbildning för miljöombud inom Malmö stad. 22 miljöombud från Limhamn-Bunkeflo stadsdelsförvaltning anmälde sig, och intresset var stort från flera förvaltningar. Endast ett fåtal från varje förvaltning fick därför plats och Miljöförvaltningen planerar en ny utbildningsomgång till våren.

Nyckeltal

Nyckeltal	2006	2007	2008
Energiförbrukning/år (kWh/m ²) *	-	060701-070630 142,6	070701-080630 148,1
Andel medarbetare som genomgått miljöutbildning	75 %	-	37 %
Pappersförbrukning (kg)	26 800	21 830	**
Mängd avfall (m ³)	7 100	6 920	**
Andel ekologiska livsmedel	5,3	10,1	12 %
Andel rättvisemärkta produkter (fair trade)	4,0	5,3	76,3 %
Andel miljöbilar	76 (39 st)	67 (37 st)	**
Antal tjänstecyklar		48	79
Antal anställda	1 767	1 822	1 847

* Uppgifterna gäller lokaler ägda av Stadsfastigheter, och anger energi per ytenhet det vill säga den specifika energiamvändningen. Statistiken blir då giltig även om byggnadsbeståndets storlek förändras.

** Uppgifterna tas fram av Miljöförvaltningen och redovisas under våren i Malmö stads samlade miljöredovisning.

Kommentar

Stadsdelsförvaltningens verksamheter fortsätter att köpa allt fler ekologiska livsmedel. Procentsatsen i tabellen avser inköp av ekologiska livsmedel hos de tre avtalsleverantörer, Servera, RCD och Skånemejerier samt kaffeautomat leverantörerna Selecta, Jede och Jobmeal, i relation till inköp av alla livsmedel hos samma leverantörer.

När det gäller rättvisemärkta produkter kan vi se en mycket positiv ökning från 5,3 till 76,3 procent. Siffrorna i tabellen avser inköp av fair trade varor, i relation till inköp av alla varor, inom varugrupperna kaffe, te och bananer. Med fair trade menas varor som producerats med respekt för grundläggande mänskliga rättigheter i arbetslivet. Varorna är kontrollerade av till exempel Rättvisemärkt eller Rainforest Alliance.

Energiförbrukningen har ökat något från tidigare år och förvaltningen inväntar en mer detaljerad redovisning från Stadsfastigheter. Detta för att under 2009 se över energistatistiken, och i samarbete med Stadsfastigheter ta kontakt med de arbetsplatser som eventuellt har ökat sin energiförbrukning markant. Målet är att hitta möjliga orsaker och förbättringsområden.

Hösten 2008 färdigställdes förvaltningens nya grundläggande miljöutbildning och skickades ut till samtliga arbetsplatser. Hittills har 675 anställda (37 procent) inom förvaltningen genomgått utbildningen. Under 2009 planeras fortsatta utbildningsinsatser och målsättningen är att samtliga anställda ska ta del av utbildningen.

Uppföljning av åtgärderna i Malmö stads Miljöprogram 2003-2008

En sammanställd tabell med de åtgärdsförslag i "Malmö stads miljöprogram 2003-2008" som berör Stadsdelsfullmäktige Limhamn-Bunkeflo redovisas nedan. Numreringen följer den i Miljöprogrammet. Åtgärder med flera ansvariga nämnder/bolag besvaras av respektive nämnd/bolag i den mån förvaltningen/bolaget har medverkat i åtgärdsarbetet.

Åtgärd (under programmets löptid)	Ansvar	Genom-förd	Pågår fortlöpande	Under införande	Ej påbörjad	Planerad för år	Kommentarer
Information och utbildning							
<i>Regionalt och internationellt.</i>							
2. Genom informations och utbildningsinsatser bredda den egna verksamheten regionalt och internationellt inom området hållbar utveckling genom samarbete inom öresundsregionen, deltagande i internationella projekt m.m.	Samtliga				X		
<i>Dialog med Malmöborna</i>							
3. Informera och föra dialog med malmöborna om hållbar utveckling inom den egna stadsdelen.	SDF		X				Varje nummer av stadstidningen, vilken riktar sig till medborgarna, innehåller information om miljö och ett hållbart samhälle. Information om miljö läggs även ut på hemsidan. Informationsinsatser görs vidare gentemot stadsdelens medborgare och föreningar angående stadsmiljö- och utbyggnadsfrågor.
<i>Utbildning m.m.</i>							
11. Att inom grundskola och gymnasieskolor sprida kunskap om hållbar utveckling och skapa dialog och debatt om vägen dit.	UN, SDF		X				Att utveckla undervisningen om miljö och hållbar utveckling för unga är ett prioriterat område i stadsdelen. Kreativiteten och engagemanget är stort bland elever och personal. Man genomför experiment, temadagar, studiebesök, riktade informationsinsatser, tema kretslopp, planteringar och mycket mer.

Åtgärd (under programmets löptid)	Ansvar	Genomförd	Pågår fortlöpande	Under införande	Ej påbörjad	Planerad för år	Kommentarer
12. Införa/vidareutveckla system för strukturerat miljöarbete på skolor och förskolor m.fl. (grön flagg m.m.).	UN, SDF		X				Stadsdelen bedriver ett strukturerat miljöarbete som inbegriper samtliga verksamheter. Informationsinsatser om till exempel Grön Flagg görs regelbundet.
13. Fortsatt drift och utveckling av Malmö Naturskola, Naturbussen samt vidareutbildning av pedagoger inom naturområdet.	UN, övriga berörda		X				Flera skolor och förskolor i stadsdelen samarbetar med Naturskolan och nyttjar Naturbussen.
15. Föra ut kunskap om användning av gröna tak med utgångspunkt från demonstrations- och försöksanläggningarna i Augustenborg.	SN, övriga berörda	X					Stadsdelen har anordnat upprepade studiebesök till Augustenborg för personalen.
16. Information i skolor kring särskilda miljöfrågor med direkt koppling till miljömålen och med betydelse för den enskilde eleven som t.ex. risk med solning.	UN, SDF		X				Miljö och hälsa för barn och unga är ett prioriterat område i stadsdelens skolor, och väl integrerat i undervisningen.
Trafik och transporter							
<i>Lägre utsläpp och god stadsmiljö</i>							
25. Fortsätta införa miljöbilar i kommunens fordonsflotta. Miljöbilar skall alltid väljas om det inte finns särskilda skäl för att anskaffa ett annat fordon.	SN, respektive förvaltning		X				Stadsdelen har som målsättning att alltid välja miljöbilar vid nyleasing.
26. Alltid ställa krav vid upphandling av entreprenader och tjänster, välja fordon och maskiner samt drivmedel med minsta möjliga miljöpåverkan. Gatukontoret ansvarar för att ta fram upphandlingskrav som är aktuella och relevanta.	TNGK, respektive förvaltning		X				Ingår i stadsdelen miljöpolicy
Energiförsörjning							
<i>Särskilda verksamheter</i>							
43. I samarbete med centrala förvaltningar arbeta för en god energihushållning inom stadsdelsförvaltningarnas ansvarsområde.	SDF		X				Stadsdelen har tillsammans med Stadsfastigheter genomfört riktade informationsinsatser till verksamheterna för att bidra till en lägre energianvändning, samt arbetar kontinuerligt med frågan.

Åtgärd (under programmets löptid)	Ansvar	Genomförd	Pågår fortlöpande	Under införande	Ej påbörjad	Planerad för år	Kommentarer
<i>Information</i>							
54. Redovisa energistatistik för den egna verksamheten (i de fall det är praktiskt möjligt).	Samtliga		X				Stadsdelsförvaltningen redovisar energistatistik för stadsfastigheters lokaler.
Bebyggelse							
<i>Särskilda program</i>							
79. Utveckla strategier och arbetssätt för fortsatt områdesvis ekologisk omställning av bostads och verksamhetsområden i Malmö liknande det som gjorts i Augustenborg och V. Hamnen och då även verka för brukarmedverkan i enlighet med intentionerna i Habitat och Agenda 21.	SBN, MN, SDF				X		
<i>Riktade insatser m.m.</i>							
83. Att årligen genomföra miljörevision hos anlitade konsulter och entreprenörer.	Berörda nämnder				X		
<i>Inomhusmiljö, närmiljö</i>							
92. Informera om tobaksrökningens risker och arbeta för att öka antalet rökfria miljöer.	Berörda nämnder		X				
96. Arbeta för att utomhusmiljön vid Malmös skolor, förskolor och fritidshem får tillräckliga vistelseytor med gröna inslag.	MN*, SN, UN, SDF, FrN		X				Skolor och förskolor arbetar för en pedagogisk utemiljö genom till exempel trädgårdsplanteringar tillsammans med eleverna och samarbete med Malmö Naturskola.
Varor och tjänster							
<i>Upphandling</i>							
138. Arbeta för god miljö och låg resursförbrukning genom att vid inköp/avrop av varor och tjänster i största möjliga utsträckning utnyttja de möjligheter som finns att inom kommungemensamma och förvaltningsspecifika avtal välja miljöanpassade alternativ.	Samtliga		X				Ingår i stadsdelens miljöpolicy

Åtgärd (under programmets löptid)	Ansvar	Genomförd	Pågår fortlöpande	Under införande	Ej påbörjad	Planerad för år	Kommentarer
139. Arbeta för att fortlöpande precisera krav och kriterier för miljöanpassad upphandling för de kommundelens gemensamma upphandlingar som görs.	MN, övriga berörda		X				Ingår i stadsdelens miljöpolicy
<i>Drift av egen verksamhet</i>							
141. Miljöanpassning av kontorsarbetsplatser.	Samtliga		X				Arbete pågår när det gäller belysning, energisparåtgärder, pappersanvändning, källsortering mm.
143. Kemiska produkter i kommunal verksamhet: minimera användning av farliga ämnen.	Samtliga		X				Ingår i stadsdelens miljöpolicy
Avfall och återvinning							
<i>Övergripande</i>							
152. Införa/upprätthålla källsortering på kommunens egna förvaltningar och verksamheter.	Samtliga		X				Källsortering finns på arbetsplatserna, antalet fraktioner varierar dock. Allt fler verksamheter börjar sortera sitt matavfall.

Förkortningar: SDF - Stadsdelsfullmäktige, UN – Utbildningsnämnden, SN - Servicenämnden, TNGK - Tekniska nämnden, Gatukontoret, SBN – Stadsbyggnadsnämnden, MN – Miljönämnden, FrN – Fritidsnämnden

* = Förslag till sammankallande